

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Стаття присвячена поки що не дуже тривалому шляху України до Європейського Союзу. Розглядаються питання перспективи інтеграції України до Європейського Союзу та кроки, які вже зроблені на шляху співробітництва. Наводяться відомості про спільні документи, які визначають наміри та цілі взаємодії між країнами Європейського Союзу та Україною.

Після здобуття незалежності Україна стала суб'єктом міжнародного права, почала налагоджувати стосунки з іншими країнами світу. Здобувши міжнародне визнання, Україна зацікавлена у найближчій перспективі інтегруватись до європейських структур. Але, на жаль, зовнішня політика більшості західних країн зорієнтована на Росію як "продовжувачки СРСР", ось чому можливості політичного та економічного співробітництва країн Західної Європи з Україною поки що обмежені, хоча підписано низку документів, в тому числі й "Угоду про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом, його членами та Україною" [1], що свідчить про зростання зацікавленості країн Європейського Союзу у співробітництві з Україною. Україна першою з республік колишнього Радянського Союзу уклала подібну угоду (аналогічні угоди були пізніше підписані ЄС із Росією та Білорусією) [2]. Президент України, Голова Європейської Комісії та представники 15 держав — членів ЄС підписали "Угоду про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом, його членами та Україною" 16 червня 1994 року у Люксембурзі. Цією угодою були продекларовані спільні наміри України та Європейського Союзу сприяти розвитку взаємовигідних зв'язків, які були викладені більш ніж у 100 статтях, кількох додатках, спільних деклараціях і протоколах та охоплюють практично всі сфери двосторонніх відносин, закладаючи правову базу для співробітництва у галузях політики, торгівлі, економіки, інвестицій, фінансів, культури, а також створення відповідних інституцій, здатних сприяти й гарантувати втілення в дію положень Угоди. Ця Угода повністю набере чинності після

завершення процесу ратифікації, який розпочали парламенти держав — членів Європейського Союзу, Європейський Парламент, і має завершити Верховна Рада України. Підписання "Угоди про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом, його членами та Україною" відкриває Україні шлях до всіх видів співробітництва з ЄС і навіть до майбутньої інтеграції до цієї організації.

В основних галузях співробітництва, визначених в Угоді, Європейський Союз надаватиме підтримку через програму Тасіс. Метою програми є підтримка розвитку політичних та економічних інститутів, ринкових відносин та громадянського суспільства, яке ґрунтується на політичних свободах та економічному процвітанні. Європейський Союз є найбільшим міжнародним фінансовим донором України, що за період 1991—1997 років надав 4061 мільйон ЕКЮ у формі технічної допомоги, консультацій, експортних кредитів, позик, гуманітарної допомоги тощо. Частка програми Тасіс становить 689 мільйонів ЕКЮ [3].

Слід згадати і про прийняття у листопаді 1994 року "Спільної Позиції" країн Європейського Союзу щодо України. Цей документ визначає цілі Європейського Союзу у відносинах з Україною:

- розвиток політичного партнерства;
- підтримка розвитку демократії, економічної стабілізації та реформ;
- інтеграція України у світовий економічний порядок.

Крім того, 1 червня 1995 року під час візиту Президента України до Брюсселя було підписано Тимчасову угоду між Україною та Європей-

ським Союзом. Ця Угода містить положення щодо надходження товарів на ринки країн-учасниць, конкуренції та розв'язання спорів, за винятком положення про політичний діалог та інвестиції. Вона скасовує більшість обмежень на імпорту українських товарів до країн ЄС. Угода набрала чинності 1 лютого 1996 року. До того ж, Україну ще з 1 січня 1993 року було включено до “Загальної Схеми Преференцій”. “Загальна Схема Преференцій (переваг)” — це перелік тарифів для промислової та сільськогосподарської продукції, які є нижчими за тарифи, застосовані у відносинах з країною, що має статус найбільшого сприяння; тобто українські товари на ринках країн ЄС можуть продаватися за нижчими цінами, ніж товари, імпортовані з інших країн. Застосовуючи низькі тарифи, ЄС віддає перевагу саме українській продукції і таким чином стимулює економічний розвиток України за допомогою експорту [4].

У грудні 1996 року Радою міністрів ЄС було ухвалено “План дій щодо України”, де було детально окреслено шляхи сприяння розвитку незалежної України і який у перспективі має стати одним з важливих інструментів розбудови відносин між Україною та ЄС.

Уряд України неодноразово підкреслював, що стратегічною метою України є входження до Європейського Союзу. Ці наміри були підтвержені під час саміту Україна — Європейський Союз, що відбувся 5 вересня 1997 року у Києві за участю Голови Європейської Комісії Ж. Сантера. В ході переговорів українська сторона порушила питання про перспективи інтеграції з Європейським Союзом. На саміті було зазначено, що пріоритетами Європейського Союзу у відносинах з Україною є введення в дію “Угоди про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом, його членами та Україною”, що вимагає:

- реформування законодавчої бази України відповідно до законодавства Європейського Союзу;

- підтримку економічних реформ в Україні з метою прискорення переходу її економіки до ринкових відносин;

- розвиток співробітництва у різних галузях.

В політико-економічній сфері було наголошено, що для запобігання ізоляції України у зв'язку з перспективою вступу до Європейського Союзу країн Східної Європи, передусім По-

льщі, Угорщини та Чехії, було запропоновано провести роботу щодо поширення програми Європейського Союзу для Центральної та Східної Європи і на Україну. Підсумки саміту дають підстави розраховувати на початок переговорів про зону вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом.

Крім затягування ратифікації “Угоди про партнерство та співробітництво” Верховною Радою України на шляху до вступу України до Європейського Союзу існують також інші перешкоди. На думку Ради Європи це:

- прорахунки в національній політиці (і як наслідок — сепаратистські тенденції в Криму);

- економічна асиметрія (спад виробництва, недовіра економічних реформ);

- прорахунки в зовнішній політиці (досі не вирішені територіальні питання);

- соціокультурна асиметрія.

Європейський Союз є унікальною недержавною структурою, яка уособлює потяг Європейських націй жити і працювати разом. Для громадян Європейської Спільноти процес інтеграції спростив пересування, збільшив вибір товарів та послуг, а для найменш розвинених регіонів — проявився у фінансовій допомозі економічно розвинених країн. Крім цього інтеграція зберігає розмаїття культур, мов і традицій народів Європи, є фактором стабільності та прогресу на континенті [5].

Розширення є одним з актуальних завдань ЄС. Кожна держава, що має намір вступити до Спільноти, має відповідати двом вимогам: знаходитись у Європі та мати демократичний режим. Крім того, вона має бути спроможною повною мірою брати участь в економічній діяльності Спільноти. З часу свого заснування ЄС витримало чотири етапи розширення, кількість його членів зросла до п'ятнадцяти. Нині Спільнота очікує на чергові розширення, в ході яких кількість його членів може збільшитись до 20 [6].

Не зважаючи на певний спротив лівої частини Парламенту (Верховною Радою затримано ратифікацію понад 70 міжнародних угод, у тому числі угоди про надання грантів) та інші несприятливі чинники, будемо сподіватись на те, що Україна посяде належне місце в Європейській Спільноті. Запорукою цьому слугує стратегічно вигідне геополітичне положення України на Європейському континенті та відповідність України більшості вимог Європейського Союзу.

1. “Угода про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом, його членами та Україною” підписана 16 червня 1994 року в Люксембурзі.
2. Український правовий часопис. Тасіс, DG 1A Європейська Комісія, 1998.
3. How does the European Union relate to the world? — Brussels-Luxembourg: ECSC-EC-EAEC, 1996.
4. Український правовий часопис. Тасіс, DG 1A Європейська Комісія, 1998.
5. *Kempe, Iris*. Die Beziehungen zwischen der erweiterten EU und der Russischen Föderation, Ukrain, Weißrußland und Moldova.— Verlag Bertelsmann Stiftung, 1998.
6. Du Marche Unique a L’Union Europeennee. Bruxelles-Luxembourg, 1992.
7. Заява ЄС щодо України // Політика і час, 1996, № 6.
8. *Забарко Б.* Важный шаг в укреплении Европейской интеграции // Зеркало недели, 1997. № 3.
9. Opening up the Internal Market. Bruxelles-Luxembourg, 1993.
10. Europe in a Changing World. The external relations of the European Community. Bruxelles-Luxembourg, 1996.

Slyusarenko N.

PERSPECTIVES OF RELATIONS BETWEEN ENLARGED EUROPEAN UNION AND UKRAINE

This article is devoted to Ukraine’s course to European Union. The questions of perspectives of Ukrainian integration into European Union and steps that Ukraine and countries of European Union which have done are discussed. The information about signed common documents that define goals and intentions Ukraine and countries of European Union is pointed.